

Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

Päivi Keisanen 15.3.2023

Kehitysjohtaja, Pohjois-Pohjanmaan liitto

paivi.keisanen@pohjois-pohjanmaa.fi, p. 050 431 0605

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027. EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

- Manner-Suomessa on yksi ohjelma, joka sisältää EAKR-, ESR+ ja JTF-rahastot
- Ohjelman toimeenpano on käynnistynyt, hakukierroksia käynnissä läpi Suomen.
- Rahoittajina toimivat maakuntien liitot sekä RR-ELY-keskukset.

Ohjelmakauden alussa rahoitusta on hyvin tarjolla.

Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027. Maakuntakohtainen varojenjako 2021-2027

	ESR	EAKR	JTF	Yhteensä
Maakunnat	EU+valtio	EU+valtio	EU+valtio	
Pohjois-Pohjanmaa	84 247 189	152 718 879	119 384 298	356 350 366
Pohjois-Savo	55 624 520	152 708 985	82 604 824	290 938 329
Lappi	45 264 929	157 480 546	62 586 829	265 332 304
Pohjois-Karjala	47 445 829	110 850 294	55 935 449	214 231 572
Etelä-Savo	58 730 618	96 693 467	43 356 358	198 780 443
Uusimaa	59 256 866	69 177 093	0	128 433 959
Etelä-Pohjanmaa	16 301 436	55 452 795	41 108 138	112 862 369
Keski-Suomi	28 215 205	36 534 367	47 523 909	112 273 481
Kainuu	36 822 886	60 219 523	14 888 450	111 930 859
Satakunta	21 353 219	34 095 315	26 913 025	82 361 559
Kymenlaakso	29 376 185	18 824 019	32 883 014	81 083 218
Pirkanmaa	42 307 861	25 268 736	4 312 362	71 888 959
Varsinais-Suomi	41 404 188	27 211 269	0	68 615 457
Keski-Pohjanmaa	14 943 409	32 173 335	19 688 086	66 804 830
Päijät-Häme	29 803 319	30 424 849	0	60 228 168
Etelä-Karjala	13 936 111	18 138 366	25 759 235	57 833 712
Pohjanmaa	12 525 103	16 452 192	19 046 276	48 023 571
Kanta-Häme	17 350 160	28 849 114	0	46 199 274
YHTEENSÄ	654 909 033	1 123 273 144	595 990 253	2 374 172 430

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027

TL 1 Innovatiivinen Suomi (EAKR)

- Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen – 100 % Älykkään erikoistumisen strategian mukaisuus
- Digitalisaation etujen hyödyntäminen kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyödyksi
- Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen

TL 2 Hiilineutraali Suomi (EAKR)

- Energiatehokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasujen vähentäminen
- Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen sekä katastrofivalmiuksien ja –palautuvuuden edistäminen
- Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen

TL 3 Saavutettavampi Suomi (EAKR) – koskettaa vain Itä- ja Pohjois-Suomea

- Alueellisen ja paikallisen saavutettavuuden kehittäminen

TL 4 Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi (ESR+)

- Polkuja töihin
- Uutta osaamista työelämään
- Yhdenvertaiseen osallisuuteen

TL 5 Sosiaalisten innovaatioiden Suomi (ESR+)

- Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen

TL 6 Aineellista puutetta torjuva Suomi 3 % ESR-varoista

- Eväitä elämään

TL 7 Oikeudenmukainen siirtymä (JTF)

35 % EAKR-
rahoituksesta
Ilmastotoimiin!

Hiilineutraali Suomi – erityistavoitteet

ET 2.1: Energiatehokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasujen vähentäminen

- Energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä edistävä TKI-toiminta
- Energia- ja materiaalitehokkuuden edistäminen yritystoiminnassa
- Tavoitteena hiilineutraalisuus ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen

ET 2.2: Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen sekä katastrofivalmiuksien ja –palautuvuuden edistäminen

- Ilmastonmuutoksen ehkäiseminen ja siihen sopeutumiseen liittyvä TKI-toiminta
- Ilmastonmuutoksen ehkäiseminen ja siihen sopeutumiseen liittyvä yritystoiminta
- Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvä suunnittelu, toimeenpano ja tiedotus

ET 2.3: Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen

- Kiertotalouden ja kiertotaloutta tukevan korkean jalostusasteen biotalouden TKI-toiminta
- Kiertotalous ja korkean jalostusasteen biotalous yritystoiminnassa

Kohderyhmät: yritykset, kehittämissyhtiöt, kunnat, kuntayhtymät, korkeakoulut, tutkimuslaitokset, II-asteen koulutuksen järjestäjät, seurakuntayhtymät sekä säätiöt ja yhdistykset

Erityistavoite 2.3: Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen

Kiertotalous ja korkean jalostusasteen biotalous yritystoiminnassa

- vahvistetaan kiertotalouteen ja korkean jalostusasteen biotalouteen liittyvää liiketoiminta- ja markkinaosaamista ja kehitetään uusia tuote- ja palvelukonsepteja ja tuetaan näiden edellyttämiä investointeja
- kehitetään ekosysteemejä, osaamiskeskittymiä ja verkostoja sekä tuetaan muita yhteistyömuotoja, joihin voi osallistua myös suuria yrityksiä
- edistetään osallistumista olemassa oleviin teollisten symbioosien verkostoihin sekä tuetaan uusien teollisten symbioosien syntymistä
- tuetaan teollisuuden sivuvirtojen ja jätteiden hyödyntämistä ja pilotointia aidossa teollisuusympäristössä
- edistetään yritysten ja arvoketjujen resurssitehokkuutta parantavien digitaalisten alustojen ja muiden työkalujen kehittämistä ja käyttöönottoa
- edistetään vesien kestävään hyödyntämiseen ja veden uudelleen käyttöön sekä ympäristökuormituksen vähentämiseen liittyvää kehittämistoimintaa ja sitä tukevia pilotointi- ja demonstraatiohankkeita ja liiketoimintakehitystä
- tuetaan lajittelua, kierrätystä ja kestäviä logistiikkaketjuja edistävien palvelukonseptien kehittämistä

JTF- Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Mikä oikeudenmukaisen siirtymän rahasto JTF?

JTF-rahoituksen taustalla on Suomen hallituksen sitoumus puolittaa energiaturpeen käyttö vuoteen 2030 mennessä.

Rahaston tavoitteena on helpottaa ja hallita aluetaloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia, joita turpeen polton lopettaminen alueilla aiheuttaa.

Maakunnalliset oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmat linjaavat varojen käyttöä maakunnassa.

EU-komissio on hyväksynyt JTF-ohjelmasisällöt ja maakuntien oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmat joulukuussa 2022.

Toimeenpano käynnistyy vaiheittain maaliskuussa 2023.

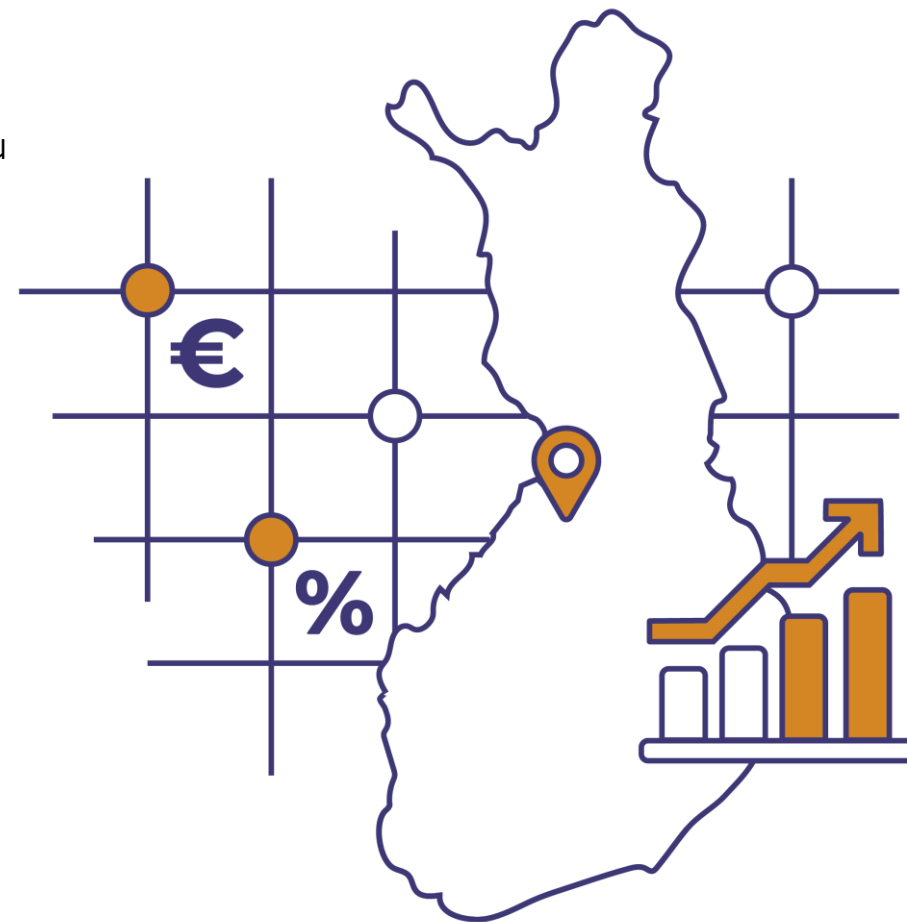

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Valtioneuvoston JTF-linjauksia

- JTF-toimien **kohdealuetta ei rajata turvealueisiin**. Toimenpiteiden hyöty suuntautuu turvetoimialan välittömien ja välillisten haittojen vaikutusalueeseen
- JTF-rahoituksen käytössä korostetaan **elinkeinojen monipuolistamista ja toimialan työvoiman sopeuttamista**.
- Elinkeinojen monipuolistamisen **toimenpiteet kohdistuvat pääosin turvetoimialan ulkopuolisille toimialoille**
- Elinkeinojen monipuolistamisen toimenpiteissä tulee huomioida älykkään erikoistumisen strategiat ja erityisesti vihreän talouden työpaikat ja vihreän teknologian uudet ratkaisut ja niiden mukanaan tuomat uudet liiketoimintamahdollisuudet
- Työvoiman uudelleenkoulutuksen ja työllistämisen toimenpiteet tulee suunnata ensisijaisesti **turvesektorilta työttömäksi jääneisiin** ja sektorin työttömyysuhanalaisiin, erityiskohderyhmänä nuoret
- Turvetuotannosta poistuvia alueita kunnostetaan, **ennallistetaan** ja käyttötarkoitusta muutetaan ympäristö- ja päästövaikutusten vähentämiseksi sekä elinkeinojen monipuolistamiseksi

Pohjois-Pohjanmaan JTF-suunnitelma

1

TKI-TOIMINNAN
KEHITTÄMINEN

2

PK-YRITYSTOIMINNAN
KEHITTÄMINEN

3

OSAAMISEN
KEHITTÄMINEN

4

TURVETUOTANTOALUEIDEN
ENNALLISTAMINEN JA
JÄLKIKÄYTTÖ

JTF-suunnitelma koostuu neljästä kokonaisuudesta
Kaikki JTF-hankkeiden on oltava [Pohjois-Pohjanmaan siirtymäsuunnitelman](#) mukaisia, ja
rahoituksen suuntaamisessa huomioidaan Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma.
Suunnitelmaa rahoittavat Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus.

JTF - Pohjois-Pohjanmaan tuettava toiminta

TKI-TOIMINNAN KEHITTÄMINEN (Kehys n. 37 %: 35,553 milj. €)

1. Elinkeinoelämälähtöinen innovaatio- ja kehittämistoiminta sekä TKI-yhteistyö; yritysten ja tutkimuksen yhteishankkeet
2. Uusiutuvan energian, vähähiilisen teknologian, bio- ja kiertotalouden ja energiatehokkuuden uudet ratkaisut ja TKI
3. Pk-yritysten bio- ja kiertotalouskonseptit
4. Uudet innovaatiot turpeen korvaamiseksi

PK-YRITYSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN (Kehys n. 44 %: 42,280 milj. €)

5. Pk-yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja innovointivalmiudet (ml. liiketoiminta- ja markkinointiosaaminen), toimintaa uudistavat ja tuottavuutta lisäävät investoinnit sekä tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen
6. Uusi tai uudistuva liiketoiminta (ml. yritysverkostojen kehittäminen, yrityskiihdyttämö- ja hautomomallit) sekä yritysten jatkuvuus omistajavaihdoksin

OSAAMISEN KEHITTÄMINEN (Kehys n. 14 %: 13,453 milj. €)

7. Uudelleen koulutus ja uusien taitojen hankkiminen
8. Turvesektorin yrittäjien ja muiden turvesektorin toimijoiden osaamisen ja valmiuksien kehittäminen mm. puunkorjuun ja turvesoiden ennallistamisen aloilla uuden liiketoiminnan mahdollistamiseksi

TURVETUOTANTOALUEIDEN ENNALLISTAMINEN JA JÄLKIKÄYTTÖ (2500 ha) (Kehys n. 5 %: 4,805 milj. €)

9. Turvetuotannosta poistuvien soiden ennallistaminen, jälkikäyttö sekä selvitykset ja pilotoinnit niiden ennallistamisen ja jälkikäytön edellytyksistä ja mahdollisuuksista

Maakuntaliittojen rahoitus

Tuki-instrumentit

**OKM:n alan
investointi- ja
kehittämishankkeet**

**Alueelliset
kehittämishankkeet**

**Kuntien perusrakenteen
investoinnit**

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

ELY-keskusten JTF-rahoitus

Tuki-instrumentit

Yritystukilainsäädännön mukaiset hankkeet

- Yritysten kehittämisavustus
- Toimintaympäristötuki
- Elinkeinoelämäverkottuneet tutkimushankkeet

ESR+ tyypiset hankkeet

- Osaamisen kehittäminen

Ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyvät kehittämis- ja investointihankkeet

- Turvetuotantoalueiden ennallistaminen ja jälkikäyttö

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Puu-, bio- ja kiertotalousterminaalit

- **Maakuntien liitot** voivat rahoittaa, kun hakijana on **kunta tai kuntayhtymä** ja investointi tulee ao. hakijatahon taseeseen (tuki-instrumentti: perusrakenteen investointituki)
- Terminaalin on oltava laajasti yritysten käytettävissä, ei yksittäisen yrityksen käytössä
- Tukitaso investoinneissa on enintään 70 %
- **ELY-keskukset** voivat rahoittaa pk-yrityksen hakemaa investointia yritystuella.
- Terminaalit eivät voi olla pelkkiä raaka-aineen (esim. energiapuun) varastointialueita, vaan niillä tulisi tapahtua raaka-aineen käsittelyä tai jatkojalostusta, eli raaka-aineen arvonnousua.

Turvetuotannosta poistuvien alueiden ennallistaminen ja jälkikäyttö

Ennallistamisen päätavoite

- ” JTF-toimin ennallistetaan turvetuotantoalueita, jonka ansiosta tuotantoalueiden **päästöt vähenevät** ja ennallistetut **alueet muuttuvat hiilinieluksi**. Samalla luonnon **monimuotoisuus paranee** ja haitalliset **vesistövalumat vähenevät** ennallistetuilla alueilla merkittävästi. ”

Oikeudenmukaisen siirtymäsuunnitelman toimenpide 9. *Turvetuotannosta poistuvien soiden ennallistaminen, jälkikäyttö sekä selvitykset ja pilotoinnit niiden ennallistamisen ja jälkikäytön edellytyksistä ja mahdollisuuksista*

Mitä toimenpiteitä voidaan rahoittaa?

ENNALLISTAMINEN JA JÄLKIKÄYTTÖ - Esimerkkejä Pohjois-Pohjanmaan oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmasta

- **Ennallistaminen: Tuetaan** turvetuotantoalueiden **ennallistamista vettämällä**, jotta palautuminen kohti luonnontilaa nopeutuu ja vesistöpäästöt vähenevät
- **Jälkikäyttö: Tuetaan** turvetuotantoalueiden **uusien käyttömahdollisuuksien edistämistä** mm. **tuuli- ja aurinkoenergian** tuotantoalueina ja **virkestysalueina (ekoturismi)**. Tuetaan turvetuotantoalueiden hallitun **jälkikäytön kehittämistä sekä turvemaiden päästöjen vähentämistä**.
- **Tutkimus- ja selvityshankkeita** hyödynnetään olosuhteisiin parhaiten soveltuvien toimenpiteiden kartoittamiseksi sekä mallihankkeiden edistämiseksi. Ennallistaminen ja jälkikäyttö tehdään analyysien perusteella mahdollisimman ilmastoystävällisillä menetelmillä. Toimenpiteillä tulee olla kasvihuonepäästöjä vähentäviä tai ekosysteemien tai vesistöjen tilaa parantavia vaikutuksia.
- **Tuetaan** turvesoiden **ympäristövaikutusten selvittämistä sekä menetelmien ja ratkaisujen kehittämistä** *turvetuotannon ja -soiden* kasvihuonekaasupäästöjen sekä vesistövaikutuksien pienentämiseksi. Kehitetään kestävyyttä lisääviä tuotantomenetelmiä. **Kehitetään maaperän happamuuden hallintaa**.
- **Tuetaan yhteistyötä** yrittäjien, maanomistajien ja tutkimuslaitosten kesken, kenttäkokeiluja ja tuetaan pilottikohteita sekä koulutusta alueiden kunnostamiseen ja jälkitoimiin.

Huomioidaan saastuttaja maksaa-periaate. Suomen ympäristönsuojelulain mukaan turvetuotanto tarvitsee luvan, mutta siihen ei sisälly ennallistamisvelvoitetta eikä jatkokäyttö. Tuottaja vastaa lupavelvoitteiden mukaisista jälkihoitotoimista. Nämä eivät sisällä JTF-rahoituksella rahoitettavia jatkokäyttömuotoja

Do no significant harm-periaate

JTF-hanke ei saa aiheuttaa merkittävää haittaa millekään EU:n kestävän rahoituksen ympäristötavoitteelle:

- ilmastonmuutoksen hillintä
- ilmastonmuutokseen sopeutuminen
- vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojele
- siirtyminen kiertotalouteen
- ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen sekä
- biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojele ja ennallistaminen

Periaate koskee kaikkia investointeja!

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) ESR+ -tyyppiset toimenpiteet

ESR+ -tyyppiset toimet ohjelma-asiakirjan mukaan:

- **Työvoiman uudelleen koulutuksen ja -työllistämisen** toimenpiteet suunnataan ensisijaisesti turvesektorilta työttömiksi jääneisiin ja sektorin työttömyysuhanalaisiin, erityiskohderyhmänä nuoret.
- Turveyrittäjien **osaamista ja valmiuksia** kehitetään esimerkiksi puunkorjuun ja turvesoiden ennallistamisen aloilla uuden liiketoiminnan mahdollistamiseksi.

(JTF) ESR+ -tyyppisen toiminnan kohderyhmät Pohjois-Pohjanmaalla

- Ensisijainen kohderyhmä ovat **turvesektorilta työttömiksi jääneet**, erityiskohteena **nuoret**.
- Toimenpiteitä kohdennetaan **myös muille kohderyhmille** siirtymästä kärsivien alueiden työllisyyden edistämiseksi:
 - työikäinen väestö, työssä olevat, työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat, opiskelijat
 - pk-yrittäjät, työnantajat ja työntekijät.

Kiitos huomiostanne!
paivi.keisanen@pohjois-pohjanmaa.fi
p. 050 431 0605

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027